

ÚJ DARABOK.

□ A LEÁNYVÁSÁR. Irták: Bródy Miksa, Martos Ferenc, Jacobi Viktor. A Királyszínház bemutatója.

□ Egy operetről van szó, melynek találós jelzője az, hogy unalmas. Unalmas pedig azért, mert a lehető legmesszebbre elnyújtott. Ne értsenek félre. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy kevés a tartalom. Nem. Hiszen a modern operettek megengedhetik maguknak azt, hogy tartalom nélkül, egész meztelenül jelenjenek meg a közönség előtt. Ez a meztelen alak már meg nem botránkoztat. Csak egy pár kedves melódiát fütyüljön el ajka s csak a fején legyen a bohóc sisak és megvan bocsájtva minden ruhátlanság. Ennek az operettnak az a baja, hogy sok esetben megáll, a szöveggel nem törődik, egy kancsal pillantást vet a publikumra s „namost élces leszek“ pofával elmond egy csomó sefüle-sefarka tréfát a Blickről, a Pá-linkáról, a snapsz-szurásról stb. S amikor a közönség intelligens eleme megdöbbenve néz, hogy mi ez, nézi az operettet és már észreveszi egész ruhátlanságát, az operett mintha hátba lökték volna egyszerre lázasan folytatja saját magát. De ezek a tréfaszünetek izléstelenek, ezek az egymásra dobált élceszemetek ordítanak az ürességtől. S ez így megy végig. Hosszú felvonások rágódnak egy-egy gondolatkoncon a legkisebb azon remény nélkül, hogy egy egészséges falatba akad a foguk. S a tartalom is olyan ismerős, mintha egy régi operettnél már láttam volna: Egy tönkre tett, csirkefogóvá lett milliomosfi, aki úgy boszulja meg magát az apja tönkretetvőjén, hogy a lányát elcsábítja, illetve ravasz uton feleségévé teszi. Ennyi az egész. Az első felvonásban ezt már mind megtudjuk. S a második és harmadik felvonás ezen a témán élősködik a legborzasztóbb módon.

□ A zenéről is nagyon kevés jót mondhatunk. Egy lipótvárosi kedves jourfiúról van szó, aki leül a zongora elé és ahogy épen eszébe jut eljátszik egy valcert, egy kuplét, egy mazurkát. S ezt olyan kedvesen teszi, néha olyan ötletesen használ sordinót s néha oly jól helyez el egy-egy kuplét az egész felvonás háttérében (a pletyka-kuplé) diszkrét beszédmodorban,

hogy az ember jószívvvel gondol rá. Vannak azonban muzsikájában megbocsájthatatlan zenei örök, amik rendesen a szöveggel ürességével párosulnak. Itt valószínű, hogy a szöveggel író a hibás, mert hiszen egy operettet nem lehet megcsinálni „Lied ohne wort.“ S ez az oka aztán annak, hogy a második felvonás csupa ásítás. Ebből a felvonásból különben az egész tengerész-indulót el kellene törölni. Jacobinak a zenevénája itt egyszerűen megszakad. Hiszen ha valaki csinál egy-két jó valcer melódiát az még nem bizonyítja azt, hogy csinálhat egy kemény, csupa ritmusos zeneművet. S ez nem is sikerült.

□ A kiállítás és a színészek mentik a darabot. A színészek mind jók Petrással és Fedákkal élükön. Nem tudom azonban, hogy azoknak a tréfaszüneteknek nem Fedák Sári-e az oka, mert ő különben egészen kis szerepet játszana. A tengerész-indulót is neki csinálták. Hiszen szép-szép vetélytársnőket egy darabban így összehozni s mindenesetre hozzájárul a sikerhez, de az a kitoldott, foltozott szerep – akár milyen pompásan is játsza Fedák Sári – gyilkolja a darabot.

BÜKY GYÖRGY.

□ HEVESI SÁNDOR: AZ APJA FIA. (Komédia 4 felvonásban.) Bemutatta a Magyar Színház.

□ Tartalom: Egy fiatal ember, a darab szerint Gábor titokzatos módon szerelmi viszonyt folytat egy asszonnyal, akitől fia születik. S a szerzőnek már itt segítségére jön a véletlen. Dr. Jurda Kálmánnak a leánya belé szeret az első látásra a fiatal Gáborba ezt otthon bevallja. Jurda Kálmán utánna jár a fiúnak és felfedezi, hogy testvérenek Jurda Gábornak a fia, aki a fiú anyjával már mint férjes asszonnyal viszonyt folytatott, de nem volt elég energikus és állhatatos, hogy elvegye. Megörül, hogy megtalálta a fiát és fellép kérve apai jogait. Gábor, a ki nevelőapját imádja, megtagadja. S itt következik a komédia. A fiúval ugyanaz történik ami az apával. Találkozik Jurdáék társaságában az asszonnyal, akiről megtudja, hogy férjes asszony s akitől — mint említettük —

fia született. El akarja venni. Az asszony azonban megköszön neki mindent, a fiát is és azt tanácsolja neki, hogy házasodjék meg, mert asszonyra van szüksége. S ekkor lép be Dr. Jurdának a lánya: Sári. Gábor rögtön belészeret s a végén megkéri a kezét. S tanulva a saját kárán megbocsát apjának és megcsókolja

□ Ez a darab. A szerző tehát abból a magból indult ki, hogy egy fiú ha 24 éves korában ismeri meg az igazi apját, akiről addig tudomása sem volt, ezt az új apát megtagadja. A drámai mag csak ennyi, mert hiszen a többi a komédia kedvéért történik. A szerzőnek azonban az a baja, hogy csak az apa megtagadását gondolja megtörténhetőnek. Ha az ember 24, tehát huszonnégy éves korában ilyesmit megtud, azt hiszem az egyetlen ténykedése nem áll abból, hogy megtagadja az apját. Mert hiszen feltétlen bekövetkezik a kiábrándulás. Csalódott az anyjában és csalódott az előbbi apjában. S ha egy 24 éves fiatal ember megtudja azt, hogy az egész élete eddig hazugságon alapult, hazudott az anyja s az előbbi apja is hazudott — bár ártatlanul — szóval a legdrágábbjait egyszerre más színben látja, itt nem történhetik csak annyi, hogy megöleli az anyját és megtagadja az új apát. Ez nem elég. Egy fiatal, még nem nagykoru temperamentum (amilyen Gábor) nem elégszik meg ennyivel. Ebből a dologból egészen másképp s egészen mást kellett volna írni. S mindenekelőtt komédiát nem. Amennyiben azt sem tudom, hogy a szerző ezt a darabot is joggal nevezi-e komédiának. Az azonban természetes, hogy egy csomó félszeg alak van benne a fiatal Gáborral az élükön. De ennek sem ők maguk, mint emberek az okai, hanem a szerző, aki ennyire félszeg alapon indul meg velük.

□ Képzeljék el Gábort — aki egy pillanattal előbb még örülten szerelmes egy asszonyba s el akarja venni — s következő pillanatban fiatal lányba lesz

szerelmes. Azt hiszem ezt a hirtelen lelkifordulatot a szerző elfelejtette megmagyarázni. Megjegyzem a szerző sok mindent elfelejtett ezenkívül megmagyarázni. Talán az egész darab magyarázata elmaradt.

□ Mert hiszen nem egyéb egy kicsi chaosnál, vagy mondjuk egy rossz sorstragédiánál, pardon sorskomédiánál. Másképp nem tudom elképzelni az egész darab rugóját. Itt kell valami titkos „Deus ex machiná”-nak lenni, olyan furcsa és olyan saját akaratuk ellen történik a személyek mozgása. Az első felvonásban különösen. Lássuk. Mikor a függöny felgördül, a szín üres. Csengetés. Csend. Megint csengetés. A színen végig rohan a dajka, kimegy a másik ajtón s bebocsát egy embert, aki szintén be-rohan, a kalapját, kabátját, keztyűit, mindent messzire eldobál magától. Miért? Egy pár szót szólnak egymással. A dajka kimegy. Szünet. A dajka bejön. Egy pár szó. Kimegy. Szünet. És az egész első felvonás tele van ilyen be- és kijön közti szünetekkel, amikor is a színpadon lévő színész azt se tudja, hogy mit csináljon. Hát itt csak kell valami titokzatosnak lenni?

□ Még egyet. A darabban szerepel egy újságíró, aki kellett a komédiához, mert csak ő viccel. Ez a szerencsétlen újságíró ebben a darabban is megintervjuvol mindenkit s ebben a darabban is olyan sefüle-sefarka legény. Csodálkozom, hogy ez az ember annyi vizionlátás után is mindig egyforma. Csodálom, hogy nem pirul el és nem kér bocsánatot: „Engedelmet uraim és hölgyeim, újra itt vagyok, mert egy titokzatos hatalom megjeleni kényszerített! Vizionlátásra!”

□ A darabban talán két jelenet van, ami hatásos. De ez sem komédia, hanem tiszta dráma.

□ A színészek a körülményekhez képest jól játszottak. Csak szegény Tanaí nem tudott mit csinálni Gáborával.

GEORGIUS.

A Kultura dec. 10.-iki és 25.-iki száma helyett, dec. 15.-én Karácsonyi száma

jelenik meg, a rendesnél sokkal nagyobb terjedelemben és számos képmelléklettel és az egész irodalmi világban méltó feltűnést fog kelteni.

Tekintettel azonban annak költséges előállítására, ezen számot rendes előfizetőinken és munkatársainkon kívül csak azok kapják meg, kik az előfizetési díjat 1912. évre beküldik, vagy az előfizetésre magukat kötelezik.

Amennyiben igen t. előfizetőink és olvasóink olyan olvasókról értesítenének, akikről föltételezik, hogy szintén előfizetőink sorába lépnek, sziveskedjenek azok címeit velünk közölni, hogy nekik mutatványszámot küldhessünk.

Kérjük a t. c. olvasóközönség további b. pártfogását és vagyunk

Kiváló tisztelettel

Röttig Gusztáv és Fia a „Kultura“ kiadó, Sopron.